

ב"ה

פרשת חיי שרה

וַיְהִי הוּא טָרָם כָּלָה לְדַבֵּר
בראשית כד, טו.

שידוך דוקא מחוץ לארץ

על הפסוק "וַיְהִי הוּא טָרָם כָּלָה לְדַבֵּר גו'" — [מביא כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע] במאמרו [1] את מאמר המדרש: "תני רבי שמעון בר יוחאי שלושה הם שנענו במענה פיהם אליעזר משה ושלמה. אליעזר דכתיב - ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת. משה דכתיב - ויהי ככלותו לדבר את הדברים האלה ותבקע האדמה. שלמה דכתיב - ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה' ואש ירדה מן השמים".

וממשיך במאמר: "ובנזר הקודש מדייק דעם היות שכולם נענו במענה פיהם, מכל מקום יש יתרון באליעזר לגבי משה ושלמה, שהם נענו ככלותם לדבר, היינו כשגמרו תפלתם, ואליעזר נענה טרם שכלה לדבר כו".

ומקשה במאמר: "לכאורה אינו מובן איך שייך לומר שתפלת אליעזר פעל יותר מתפלת משה ושלמה, שהוא נענה קודם שגמר תפלתו כו"?

וביאור קושיא זו: כללות ענין התפלה הוא — חיבור עליון ותחתון, היינו, שתהיה ההמשכה ממקום עליון ביותר עד מקום תחתון ביותר. ובפשטות הרי נקל יותר לפעול את החיבור דעליון ותחתון לאחר ביטול הגזירה דעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה. ואם כן, מאחר שביטול הגזירה היה במתן תורה, ואליעזר היה קודם מתן תורה — איך יתכן שאצל אליעזר נפעל הענין דחיבור עליון ותחתון באופן נעלה יותר מאשר אצל משה ושלמה שהיו לאחר מתן תורה!

...והביאור בזה: ידוע מאמר רבותינו ז"ל "יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה". ומבואר בדרושי רבותינו נשיאינו שהטעם דכפל הפרשה של אליעזר הוא — לפי שפרשה של אליעזר עוסקת בפרטי השידוך שבין יצחק לרבקה, שזהו כללות הענין דחיבור ויחוד מ"ה וב"ן (כי יצחק הוא בחינת מ"ה, ורבקה היא בחינת ב"ן), ומאחר שהענין דיחוד מ"ה וב"ן הוא ענין כללי ביותר (עד שזהו כללות העבודה דקיום התורה והמצוות...), לכן הוכפלה פרשה זו.

...מאחר שתפלת אליעזר היתה קשורה עם השידוך דיצחק ורבקה, שזהו כללות הענין דיחוד מ"ה וב"ן, ומצד גודל הענין שבזה... לכן דוקא בתפלת אליעזר היה הענין ד"טרם כלה לדבר גו'" (ולא בתפלת משה ושלמה).

על פי האמור לעיל יובן מדוע הוצרך אליעזר לרדת לחוץ לארץ כדי להביא משם את רבקה, שהיא היתה "כשושנה בין החוחים", ומשם דוקא הובאה ליצחק, שהוא היה "עולה תמימה" (ולא הורשה לצאת לחוץ לארץ), ואחר כך היה החיבור והיחוד ביניהם.

והביאור בזה: ...דהנה, השידוך שבין יצחק לרבקה היה לאחר עקדת יצחק, היינו, נוסף על העילוי שהיה אצל יצחק על ידי מצות המילה, "בריתי בבשרכם לברית עולם"... היה אצלו גם גודל העילוי דענין העקדה.

דהנה, גם קודם העקדה היה יצחק בדרגא נעלית ביותר, כמבואר בפרוש רש"י שגם כאשר "הבין יצחק שהוא הולך לישחט, וילכו שניהם יחדיו, בלב שוה", "ברצון ושמחה כו'" — שכל זה היה קודם העקדה, ומזה מובן גודל מעלתו של יצחק לאחר העקדה.

וכמובן בפשטות — אפילו לפשוטי עם — גודל העילוי שנפעל אצל יצחק לאחר העקדה, שהרי על כל צעד ושעל מזכירים בני ישראל את הזכות דעקדת יצחק, כמו שכתוב בתפלת ראש השנה "ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור", ולא רק בתפלת ראש השנה, אלא בכל יום ויום אומרים בהתחלת התפלה פרשת העקדה, ובימי החול (בימים שאומרים תחנון) מוסיפים לפני זה ולאחרי זה בקשת תחנונים כו' שהקב"ה יזכור לבני ישראל את הזכות דעקדת יצחק כו'.

ולאחרי שיצחק הגיע לדרגא נעלית ביותר — שלח אברהם את אליעזר לחוץ לארץ, שזוהי ירידה גדולה ביותר, שהרי גם בזמן ההוא היתה בארץ ישראל קדושה יתירה, שלכן נאמר ליצחק "אל תרד מצרימה", "שאתה עולה תמימה, ואין חוצה לארץ כדאי לך"[2].

דוקא מחוץ לארץ היה צריך אליעזר לקחת אשה ליצחק, היינו, שהיו צריכים לקחת את רבקה ממקום תחתון ביותר, ממקום שהיתה בו "כשושנה בין החוחים", ומשם דוקא הביאוה ליצחק. זאת אומרת: אף על פי שיצחק היה בדרגא נעלית ביותר, עד שנאסר עליו לצאת לחוץ לארץ, אף על פי כן, הלך אליעזר — בשליחותו של אברהם, "אחד היה אברהם" — לקחת אשה ליצחק מחוץ לארץ דוקא.

...וענין זה מובן על פי האמור לעיל שכללות ענין השדוך והנישואין דיצחק ורבקה הוא הענין דיחוד מ"ה וב"ן, היינו, יחוד וחיבור עליון (מ"ה) ותחתון (ב"ן) — שלכן נלקחה רבקה מחוץ לארץ (מטה) דוקא.

קטע משיחת כ"ף מרחשון, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ב ח"א ע' 399.

^[1]ד"ה זה דשנת תרנ"ט.
^[2]פרש"י עה"פ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה